

Список використаних джерел:

1. Теория разбитых окон или снова о Грузии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nikinform.com/stati/128-stati/1134-teoriya-razbityx-okon-ili-snova-o-gruzii.html>
2. Колодяжний М. Г. Світова практика участі громадськості у протидії злочинності / М. Г. Колодяжний // Вісн. акад. прав. наук України. – 2012. – № 3. – С. 265–273
3. Колодяжний М. Г. Участь громадськості у програмах запобігання злочинності в США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D0%BD/Downloads/tipp_2013_1_30.pdf
4. Глухова А. А., Иудин А. А., Шпилев Д. А. Социология права: феномен разрухи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apel.ieml.ru/storage/files/Nomer%2037/%D0%B3%D0%BB%D1%83%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>

Константинова В.В.

студентка,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

СТУПІНЬ ТА КРИТЕРІЇ ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Згідно зі ст. 6 Кримінально-виконавчого кодексу України, виправлення засудженого – процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють у нього готовність до самокерованої правослухняної поведінки [1, ст. 6].

На даний момент в Кримінальному та Кримінально-виконавчому кодексах використовується наступна класифікація ступеня виправлення засуджених:

- «Що став на шлях виправлення».
- «Твердо став на шлях виправлення».
- «Довів своє виправлення».

Так, А. С. Севрюгин, вивчаючи категорію «ступінь виправлення» з точки зору кримінально-виконавчої науки, зазначає, що це «фактична (правомірна або неправомірна) поведінка» засудженого в колонії [2, с. 50-51]. А. Ф. Сизий розуміє фіксацію рівня виправлення засудженого як узагальнену оцінку його поведінки, яка за своїми об'єктивними елементами (ознаками) свідчить про позитивні зміни у психіці засудженого, служить доказом успішного досягнення цілей покарання і як результатом є соціально корисною [3, с. 17].

М. П. Стурова вважає, що під ступенем виправлення необхідно розуміти рівень та зміну морального розвитку особистості, яка відбуває покарання у вигляді позбавлення волі [4, с. 384], а В. Ф. Пирожков – якість зміни мотиваційної сфери засудженого в результаті проведених виховних заходів [5, с. 46].

Ряд вчених відстоюють позицію, що ступінь виправлення – це комплекс методів узагальнення незалежних характеристик, тобто комплексна оцінка результатів виправлення засуджених.

Практика показує, що при визначенні об'єктивного ступеня виправлення необхідно використовувати в комплексі юридичні, соціальні та психолого-педагогічні критерії, тобто підхід має бути фундаментальним та характерним

для всебічного вивчення питання. Психолого-педагогічна складова у вирішенні даного питання має значення, але не варто її перебільшувати. Головне завдання в даний час полягає саме в чіткому і єдинообразному законодавчому врегулюванні питань, що стосуються критеріїв і ступенів виправлення на основі типологічної приналежності засуджених, з метою поліпшення якості їх ресоціалізації. Враховуючи вищесказане, під ступенем виправлення засуджених до позбавлення волі слід розуміти індивідуалізовану комплексну (експертну) фіксацію рівня зміни зовнішніх (соціально-правових) і внутрішніх (психолого-педагогічних) характеристик особистості засудженого через певні проміжки часу (у період відбування покарання), які виступають передумовами правомірних (неправомірних) дій і поведінки, як показник готовності (неготовності) вести правослухняної спосіб життя в умовах свободи.

На мою думку, беручи до уваги об'єм матеріалу, яких був досліджений мною протягом огляду цього питання, ступінь виправлення – це показник, який слід розуміти як напрям, в межах якого засудженні мають потенціал виправитись. Тобто, я вважаю, що цей показник в значній мірі має закономірний характер і напрям, його об'єктивне значення не буде кардинально змінюватись протягом відбування покарання. Але це моє суб'єктивне ставлення до проблеми, і безумовно, я розумію, що в цій частині будуть відхилення, бо людський фактор має місце. Така думка була сформована на межі кримінологічного та психологічного пізнання в частині характеристики особистості злочинця.

Тепер безпосередньо перейдемо до критеріїв виправлення засуджених до позбавлення волі.

Соціальні критерії:

а) наявність/відсутність соціально корисних зв'язків: облік тривалих/короткострокових побачень (з ким, як часто); листування з рідними/близькими (з ким, як часто); отримував/відправляв засуджений грошові перекази (коли, від кого або кому); отримував/відправляв засуджений посилки, передачі і бандеролі (коли, від кого чи кому); чи використовував право на телефонні розмови (коли, з ким);

б) рівень і стан систем міжособистісних відносин: наявність/відсутність родини: позитивні і безконфліктні взаємини з батьками, чоловіком (дружиною), дітьми, близькими; не підтримує взаємини з засудженими негативної спрямованості; не сприймає норми і традиції кримінального світу; позитивні і безконфліктні взаємини з друзями/знайомими (за наявності серед них раніше судимих), відмова від колишніх негативних відносин);

в) наявність/відсутність деструктивних факторів, детермінованих вчиненням злочину: вирішення питання щодо трудового і побутового влаштування після звільнення з колонії (позитивне/негативне/не вирішене);

г) показники повноцінності входження в соціум в умовах свободи: освіта на момент атестування: вища, середня спеціальна, середня, неповна середня, безграмотність; усвідомлене розуміння соціальної сутності покарання; добровільне і постійне дотримання санітарно-гігієнічних правил самообслуговування і прагнення до охайному зовнішньому вигляду; ставлення до праці та інших видів робіт: працює/не працює (чому), норму виробітку виконує/не виконує (чому), правила техніки безпеки дотримується/не

дотримується; соціально-правові очікування, що виражають віру в успішну реалізацію правомірних життєвих планів, й усвідомлена переконаність у неминучості покарання у разі вчинення протиправних діянь; наміри матеріально забезпечувати своє проживання; які має професійні і соціальні вміння, необхідні для правомірної поведінки, задоволення потреб та виконання соціальних ролей;

д) релігійно-духовний рівень соціального розвитку становлення особистості: ставлення до релігії – віруючий (яка конфесія)/невіруючий (чому); рівень впливу релігії на психічну саморегуляцію і поведінку в колонії; підтримує (виконує)/ не підтримує (не виконує) культуру, традиції і звичаї своєї нації.

Психолого-педагогічні критерії:

- а) відношення до скоєного злочину;
- б) ставлення до покарання;
- в) визнання своєї провини;
- г) усвідомив необхідність відбутися покарання;
- д) позитивне ставлення до проведеної виховної роботи;
- е) ставлення засудженого до самого себе (самооцінка);
- ж) позитивне і безконфліктне ставлення до співробітників огранів відбування покарань;
- з) позитивне і безконфліктне ставлення до засуджених;
- і) загальний рівень (ступінь) психолого-педагогічної готовності вести правослухняної спосіб життя в умовах свободи;
- к) наявність правомірних особистісних принципів і норм (правил) поведінки і задоволення потреб та інтересів.

Таким чином, висновок про наявність у засудженого високого ступеня виправлення може бути зроблений адміністрацією огранів відбування покарань тільки на основі різнобічного вивчення соціально-правових та психолого-педагогічних індивідуальних особливостей його особистості протягом тривалого періоду відбування покарання [6, с. 112].

Слід зауважити, що результати та процес виправлення протягом відбування покарання фіксуються з метою стимулювання засуджених, такий підхід є доволі результативним.

Отже, ретельне вивчення і своєчасна фіксація як позитивних, так і негативних проявів особистості засуджених на основі соціально-правових та психолого-педагогічних типологічних критеріїв виправлення є основними умовами ефективною та якісною оцінки ступеня виправлення і подальшої повноцінної ресоціалізації засуджених. Однак, я все ж таки вважаю, що сам процес позитивних змін, бо саме такими є бажані зміни, є результатом фундаментального переосмислення своєї поведінки, тут має місце стійких до зовнішньої середі психологічний аспект.

Безумовно, практика показує, що необхідними є внесення змін і доповнень до чинного законодавства України, оскільки його положення вже не враховують сучасні вимоги до ресоціалізації осіб, що відбувають покарання у вигляді позбавлення волі.

Звісно, процес ресоціалізації не можливо всебічно узяти під контроль, бо об'єктивні фактори протидіють цьому. Але можна і треба створити такі умови, в межах яких потенціал до виправлення засуджених буде мати

можливість зростати. Саме це допоможе забезпечити гідний ступінь виправлення засуджених до позбавлення волі.

Список використаних джерел:

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11. 07. 2003 із змінами, внесеними згідно із законами України: станом на 08. 10. 2016 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>. – Назва з екрана.
2. Севрюгин А. С. Критерії та показники виправлення і перевиховання засуджених // Рязань, 1989. – 81 с.
3. Сизий, А. Ф. Оцінка ступеня виправлення і перевиховання засуджених // Рязань, 1986. – 80 с.
4. Стурова М. П. Виправна (пенітенціарна) педагогіка // Рязань, 1993. – 399 с.
5. Пирожков В. Ф. Виправно-трудова педагогіка // Москва, 1967. – 304 с.
6. Фролова О. Г. Злочинність і система кримінальних покарань (соціальні, правові та кримінологічні проблеми й шляхи їх вирішення за допомогою логіко-математичних методів) // Київ, 1997. – 208 с.

Крижановська А.А.

студентка,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ЩОДО ПИТАННЯ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ

Довічне позбавлення волі є відносно новим видом покарання для правової системи України. Цей вид покарання фактично з'явився з прийняттям Верховною Радою в 2001 році нового Кримінального кодексу України. Поява цього виду покарання зумовлена тим, що держава Україна, вступаючи до лав членів Ради Європи прийняла на себе обов'язок привести національне законодавство у відповідність з існуючими європейськими нормами та стандартами. Однією з вимог при вступі до Ради Європи стала й відмова від покарання у виді смертної кари. Спочатку, до 2000 року, був введений мораторій на застосування цього виду покарання, а потім, починаючи з 22.02.2000 року смертна кара в Україні була скасована.

Скасування смертної кари має юридичне підґрунтя у вітчизняному законодавстві. Так, відповідно до ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою цінністю. Отже, наявність покарання у виді довічного позбавлення волі, виправдане як з боку міжнародного досвіду, так і з боку сучасної вітчизняної правової доктрини [1, ст. 3].

Покарання у виді довічного позбавлення волі є основним покаранням і в ієрархії кримінальних покарань України займає найвище місце, тобто вважається найбільш тяжким. Воно полягає у примусовій безстроковій ізоляції засудженого від суспільства шляхом тримання його у спеціально призначених для цього кримінально-виконавчих установах. Відповідно до ст.64 Кримінального кодексу України покарання у виді довічного позбавлення волі встановлюється за вчинення особливо тяжких злочинів і застосовується лише у передбачених випадках, якщо суд не вважає за можливе призначити